

ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ОБЛІКОВА ПОЛІТИКА»

Варчук О.А.,
Грабовенко О.А.

Одеський національний політехнічний університет, м. Одеса

Постійне внесення змін в законодавчо-нормативні акти бухгалтерського та податкового обліку роблять питання формування облікової політики в Україні і досі є актуальними.

Облікова політика визначає ідеологію економіки підприємства на тривалий час, сприяє посиленню обліково-аналітичних функцій в управлінні підприємством, дає змогу оперативно реагувати на зміни, що відбуваються у виробничому процесі, ефективно пристосовувати виробничу систему до умов зовнішнього середовища, знизити економічний ризик і добитися успіхів в конкурентній боротьбі [14].

Питання формування облікової політики в цілому та її складових досить широко висвітлене у роботах: Бутинця Ф.Ф., Давидова Г.М., Безруких П.С., Кучеренко Т.Є., Шпака В.А. та інших. Незважаючи на те, існує ще ряд важливих питань, пов'язаних як із теорією, так і з практикою її організації, а саме: визначення поняття «облікова політика», зміст та структура розпорядчого документа про облікову політику підприємства та інші.

Порядок формування облікової політики в Україні регулюється низкою нормативно-правових актів різного підпорядкування, основними з яких є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1], Положення (стандарти) бухгалтерського обліку [10], План рахунків бухгалтерського обліку [11], Інструкція про його застосування [12], Методичні рекомендації щодо облікової політики підприємства [13].

Визначення поняття «облікова політика» в нормативних та законодавчих джерелах подано у таблиці 1.

Таблиця 1

Визначення поняття «облікова політика» в нормативних та законодавчих джерелах

Нормативно-законодавчі джерела	Визначення
Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» [1]	Це сукупність принципів, методів і процедур, що використовуються підприємством для складання та подання фінансової звітності
НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової Звітності» [2]	
Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках та помилки» [3]	Це конкретні принципи, основи, домовленості, правила та практика, застосовані суб'єктом господарювання при складанні та поданні фінансової звітності

Для більш детального дослідження поняття «облікова політика» розглянемо підходи до його трактування в працях різних вчених (табл. 2).

Таблиця 2

Підходи до трактування поняття «облікова політика» в наукових джерелах

Вчений/ джерело	Визначення
1	2
Давидов Г. М. [4, с. 30]	Це цілеспрямована діяльність людей з управління бухгалтерським обліком задля досягнення поставлено мети.
Барановська Т. В. [5, с. 10]	Сукупність дій із формування комплексу методичних прийомів, способів і процедур організації та ведення бухгалтерського обліку, який відповідає особливостям діяльності підприємства та інтересам його власників

1	2
Безруких П. С. [6, с. 438]	Облікова політика являє собою вибір підприємством конкретних методик, форм, техніки ведення і організації бухгалтерського обліку, виходячи з встановлених правил і особливостей діяльності (організаційних, технологічних, чисельності і кваліфікації облікових кадрів, рівня технічного оснащення бухгалтерії).
Бутинець Ф. Ф. [7, с. 51]	Це не просто сукупність способів ведення обліку, обраних відповідно до умов господарювання, а й вибір методики обліку, яка дає змогу використовувати різні варіанти відображення фактів господарського життя. В широкому розумінні її можна визначити як управління обліком, а у вузькому – як сукупність способів ведення обліку (вибір підприємством конкретних методик ведення обліку).
Кучеренко Т. Є. [8, с. 51]	Це домовленості й практика, що проявляються у сукупності принципів, методів і процедур, які використовує підприємство для складання та подання фінансової звітності з метою її гармонізації та створення єдиних підходів до визначення, визнання й оцінки окремих її елементів.
Шпак В. А. [9, с. 204]	Це цілеспрямована організаційно-управлінська діяльність, пов'язана з формуванням облікового порядку (чіткої організації бухгалтерського обліку, з дотриманням встановлених правил обліку).

Аналізуючи таблицю 1 та 2 можна зробити висновок, що думка авторів щодо визначення поняття «облікова політика» – різна, або обмежуються повторенням визначення з нормативних та законодавчих джерел.

Отже, проаналізувавши нормативно-законодавчі та наукові джерела [4-16], вважаємо, що облікова політика – це єдиний механізм управління обліковим процесом та складання фінансової звітності з урахуванням встановлених норм та особливостей шляхом вибору та розробки принципів, методів і процедур з метою забезпечення прийняття ефективних управлінських рішень на підприємстві.

Література

1. Закон України від 16.07.1999 р. № 996–X I V «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
2. Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/z0336-13>.
3. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 8 «Облікові політики, зміни в облікових оцінках і помилки»: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/929_020.
4. Облікова політика: [навчальний посібник] / за ред. Г.М. Давидова. – К.: Знання, 2010. – 479 с.
5. Барановська Т.В. Облікова політика: рівні, суб'єкти, складові // Вісник ЖДТУ. Економічні науки. – 2003. – № 3 (25). – С. 18-26.
6. Бухгалтерський учет; под ред. П.С. Безруких. – М.: Высшая школа, 1999. – 563 с.
7. Організація бухгалтерського обліку // За ред. Ф.Ф. Бутинця. – Житомир: ПП «Рута», 2002. – 592 с.
8. Кучеренко Т. Регламентування облікової політики фінансової звітності / Т. Кучеренко // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – № 5. – С. 24–34.
9. Шпак В.А. Облікова політика – складова організації бухгалтерського обліку / В.А. Шпак // Вісник Хмельницького національного університету. – 2009. – № 6. – Т. 1. – С. 203–205.
10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://buhgalter911.com/Res/PSBO/PSBO.aspx>.

11. План рахунків бухгалтерського обліку.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.buhoblik.org.ua/uchet/organizacziya-buxgalterskogo-ucheta/388-plan-rahunkiv.html>.
12. Інструкція про застосування плану рахунків.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>.
13. Методичні рекомендації щодо облікової політики.: [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.minfin.gov.ua/control/uk/publish/article%3Fart_id=364675&cat_id=363499.
14. Varchuk O.A., Wytychak I.W. Accounting policies of innovative-active enterprise: concept and forming stages/ Міжнародна українсько-японська конференція з питань науково-промислового співробітництва, Том 2; 24 – 25 жовтня 2013 р. – Одеса: ОНПУ, 2013. – 20–21 с.
15. Гавриленко В.А. Формування механізму організації обліку результатів екологічної діяльності вуглевидобувних підприємств [Електронний ресурс] / В.А. Гавриленко, О.В. Бичкова // Економіка: реалії часу. Науковий журнал. – 2014. – № 3 (13). – С. 87-93. – Режим доступу до журн.: <http://economics.opu.ua/files/archive/2014/n3.html>.
16. Філіппова С.В. Звітність підприємств: [навч.-метод. посібн. для студентів вищих навч. закл.] / С.В. Філіппова, Є.І. Масленніков, О.В. Побережець, С.О. Черкасова. – Одеса: Прес-кур'єр, 2015 – 192 с.